

Թարգմանութիւնը ունի միայն Արդաբ (Ardab) ընթերցումն, որմէ յառաջ եկած են Ardab, Ardas եւ Ardap ևւերը (Zeitschr. f. d. neutest. Wiss. I [1900], S. 266)՝ այն ժամանակ ստուգիւ յարգի ընթերցումն մ'ունի հայը: Լատին ձեռագիրը ունի Ardap, Ardas, Ardad, Adar, Ardat, Ardaph, Adaph, ուրիշ Թարգմանութիւնք նոյնպէս անորոշ՝ Arphad, Araat եւն (Հմմտ. այս մասին նաեւ Հ. Սարգիսեանի գործքը էջ 336 եւ այլուր): Թարգոյ շեղմանկը անունն նոյն կը համարի Հերմասայ գրոց մէջ յիշուած Ἀρχαδία անունն հետ (էջ XLIX եւ 270):

Ի վերջոյ գործոյն ամբողջութեան համար յիշուած է նաեւ Ոսկանի ձեռքը կատարուած նորագոյն Թարգմանութիւն մը եղբայր անվաներ գրոց, այս. Ամսերգամ 1666, Ս. Պետերբուրգ 1815 (կարգա՝ 1817): Թարգմանութեանց վրայ խոսուած ատեն՝ անտես եղած չէ նաեւ եզրի վրական Թարգմանութիւնը (ըստ տեղեկատուութեան հայագէտ Կոնիսկիի), որ այլ եւ այլ խմբագրութեամբ ծանօթ է (էջ XL—XLIII, XLVII):

Հ. Պ. ՓԵՐԿԱՍԻԱՆ



KONRAD DR. ALOIS — Johannes der Täufer. Eine von der Wiener Universität ausgezeichnete Schrift. Graz und Wien, Verlagsbuchhandlung, 1911. 8°, IV, 292 S. K 5.—.

Վիեննայի համալսարանական վարդապետ անաշարկած էր գիտնոց՝ քանի մը տարի յառաջ, Եովհաննու Մկրտչի վարքն ու գործունեութիւնը ներկայացընել ըստ Ս. Գրոց եւ ըստ աւանդութեան (Vita et activitas beati Johannis Baptistae secundum Scripturam et traditionem) յատուկ միջանակ մը կապելով այդ ծրարին համաձայն շեղմանկոյն: Եստմբազմաթիւ մեծագրութիւններ հրապարակելան այդ անաշարկութեան ի վեր: Ազնեւ ունիմ գր. Ա. Կոնրադի գրութիւնը, որ ի մէջ այլոց արժանացած է խոստացուած մրցանակին: Գրութիւնը շուրջ գլխաւոր մասերու բաժնուած է. Եովհ. Մկրտչի ծնունդն եւ մանկութիւնը (էջ 1—81) — Հրապարակութիւն քրիստոնէականութեան (էջ 82—174) — Բաւարականութիւնը (էջ 175—222) եւ Նիւբուրգ յարգման (էջ 227—280), որ կարեւոր գրքին

ամենէն գրաւիշ մասը համարելու է: Մեծ հմտութեամբ գրուած է ամբողջ գիրքը, մանաւանդ վերջին մասը, ուր նկատողութեան աւանուած են արեւելեան եւ արեւմտեան զբոսականն աւանդութիւնները: Բնականաբար շեղմանկն աշխատասիրութիւնն ուրիշ յարգ եւ արժէք կը ստանար, եթէ չափով իմէ հիւսած ըլլար արեւելեան աւանդութեանց շարքին, նաեւ հայկականն, որ այնպէս ճոխ է եւ առատ նիւթ կը մատակարարէ սրբախօսական (hagiographique) ուսումնասիրութեանց: Ինչ զարմանք, երբ Հայ եկեղեցին քանիցս կը կատարէ Նախակարապետին յիշատակը տարւոյն այլ եւ այլ ժամանակները, երբ արդէն յանդիշտակ ժամանակաց հետեւ այս յարգանաց հետքեր կան: Թող տալով բազմաթիւ վկայութիւններ, Փաւստոս Իււզանդի կը պատմութեան մէջ ստեղծ կը յիշատակէ Եովհ. Մկրտչի յիշատակին հանդիսաբար տեւախմբուիլը (84. Ս. Պետերբ. 1883, էջ 100) երբ կը գրէ «Երթեալ հասնէր (գնէլ) ի բանափն արքունի զգիշերն ամենայն՝ բազում փութով սագնապաւ: Եւ յաթմ աւուր ամբ դիւեցաւ իւրաքանչիւր Եովհաննու, որ ի Գրիգորէ եւ ի Երզնայոյ յաւանին Բագաւանին կարգեալ էր, եւն: Աս այժմ մանրաման տեղեկութիւնք այս մասին տես Ա. գրեւեանի քով՝ Իրաւասար վարք եւ վկայաբանութիւնք Արոց (վենես. 1810) Ա. էջ 25—36. եւն:

Նը յանձնարարենք գրութիւնս իբր աղբիւր եւ հիմն՝ Եովհ. Մկրտչի վարքն նաեւ ըստ Գրքին աւանդութեան ուսումնասիրելու համար:

Հ. Պ. Փ.



KIRCHLICHES HANDELEXIKON. Ein Nachschlagebuch über das Gesamtgebiet der Theologie und ihrer Hilfswissenschaften; unter Mitwirkung zahlreicher Fachgelehrten . . . herausgegeben vom Domkapitular Michael Buchberger, Wien, Verlag der Leo-Gesellschaft, 1911. Մեծ 8°. Գրքին առ զգրկէ X 120.

Աշխատակցութեամբ բազմաթիւ գիտնոց (133էն աւելի) ձեռնարկուած է հրատարակութեան Եկեղեցական օրհնականութիւն, որուն ամբողջութիւնը պիտի կազմուի երկու հատորներէ (50 պրակ մերձաւորապէս): Ընդարձակ ծրագրի մը համար երկու հատոր ծաւալը ի հարկէ շատ աննուկ պիտի երեւայ ամեն